

Brokkoli Yetiştiriciliği Çiftçi Broşuru(Nurten SÜRMEĞİ-Yalova-2002)

Brokkoli yeşil renkli olgunlaşmamış çiçek taslakları ile kalın ve etli çiçek sapları yenilen bir sebze türü olup, lahana, karnabahar, brüksel lahanası, alabaş, şalgam ile aynı familyada yer alır. Brokkoli karnabahaya olduğu benzemektedir. Karnabaharla arasındaki esas farklılık; her iki sebzede de yenen kısım olan olgunlaşmamış çiçek taslaklarının karnabaharda genellikle beyaz olmasına karşılık brokkolide grimsi veya mavimsi yeşil renktedir. Ayrıca karnabahar-dan farklı olarak brokkolide kalın etli çiçek sapları da yeme değerine sahiptir. Brokkolide dallanma çok sayıda olup, çiçeklenme bu dalların ucunda meydana gelir. Brokkolide başlar korunmasız olarak ağıkta gelişir. Brokkoliyi karnabahardan ayıran diğer bir özellik de, ortadaki esas başın kaldırılması ile ikinci derecede çiçek taslaklarının hemen oluşması olayıdır. İlk taçlanmadan sonra büyümenin devam etmesiyle, alttaki yaprak koltuklarında küçük taçlar meydana gelir. Brokkolinin gövdesi 50-90 cm uzunluğunda olup, boğum araları lahana ve karnabahardan daha uzundur. Bitki oluşumu sırasında ortada 100-400 g ağırlığunda bir baş meydana gelir. Bu başın kesilmesi ile yaprak koltuklarından çıkan sürgünler hızla gelişerek üzerinde yeşil çiçek tomurcukları bulunan etli sürgünler meydana gelir. Ancak bu başlar ortadaki ana baştan daha küçük olup 10-50 g ağırlığuındadır. Brokkolide karnabahaya benzer olarak, yetiştirilen çeşitler erkenci, orta ve geççi çeşitler olarak sınıflandırılmakla birlikte, bu gruplar arasında kesin bir ayırım yapılamamaktadır. Yetişme süreleri çeşitlerin erkencilik durumlarına göre değişmekle birlikte dikimden hasada kadar geçen gün sayısı, 45-130 gündür. Çeşit seçiminde çeşidin olgunluk dönemi ve bölge yetiştirme koşulları önemlidir.

YETIŐTİRME İSTEKLERİ

Brokkoli serin iklim sebzesi olup, karnabahaya göre iklim ve toprak istekleri bakımından daha az seçicidir. Brokkolinin yetiştirilmesi için en uygun hava sıcaklığu 15-17°C olup, en fazla 24°C 'ye kadar dayanır. Brokkolinin yeşil sürgünlerinin kalitesinin korunması ağısından yaz aylarındaki kurak ve sıcak havalarda uygun değildir. Sıcak havalarda sürgünlerdeki çiçek taslakları normal gelişme göstermez, gevşek yapılı olur ve hasattan birkaç saat sonra sürgünlerde pörsüme görülür. Çiçek tomurcuklarının gelişmesini engeller ve gevşek yapılı olmalarına neden olur. Bu nedenle yaz aylarında sıcaklık 20°C' nin üstünde olan yerlerde brokkoli yetiştiriciliğu uygun değildir.

TOPRAK İSTEKLERİ ve GÜBRELEME

Brokkoli için en uygun topraklar iyi derene edilmiş kumrudan, killi-tınlıya kadar değişen, su tutma kapasitesi yüksek topraklardır. Yetiştiriciliğu yapıldığu topraklarda iyi drenaj yapılmalıdır. Bu durum özellikle kış döneminde yetiştirilen bitkiler için daha fazla önem kazanmaktadır. Brokkolinin gübrenen-mesi lahana ile benzerlik gösterir. Ancak gübre ihtiyaçları çeşitlere, toprak yapısına, topraktaki organik madde içeriğine ve bölgelere göre değişiklik gösterir. Bu nedenle yetiştiricilikten önce toprak analiz yaptırılmalı ve yapılan tavsiyelere göre gübrenmelidir. Gübrelemenin iyi yapılmadığu topraklarda içi boş sürgünler oluşur. Fosforlu ve potasyumlu gübrelerin tamamı ile azotlu gübrenin üçte biri dikim sırasında verilmelidir. Azotlu gübrenin kalan miktarı ise yetişme süresine bağlı olarak dikimden belli bir süre sonra ve ana başlar hasat edildikten sonra olmak üzere iki dönemde verilmelidir.

YETIŐTİRİCİLİĐİ

Brokkoli yetiştirilecek topraklarda münavebeye dikkat etmek ve en az 3 yıl boyunca aynı tarlada lahanagillerden bir sebzenin o toprakta yetiştirilmemiş olmasına dikkat etmek gerekir. Toprak yüzeyinin altında oluşan sıkıştırılmış sert tabakanın derin sürüm yapılarak, 2-3 yılda bir kırılması gerekir. Brokkoli yetiştirilecek topraklara mümkünse sonbaharda 2-3 ton ahır gübresi verilerek

derin sürüm yapılır. ve ilkbahara kadar tezekli bir şekilde bırakılır. İlkbaharda yağmur ve karlarla dağılan tezekerler daha yüzlek bir sürüm yapılarak dağıtılır. Bu sürümden önce fosforlu gübre pulluk altına verilmelidir. Brokkolinin üretimi tohum ile olmaktadır. Yastık veya viyollerde yetiştirilen fideler tohum ekiminden ilkbahar ürünü için 6-8 hafta, sonbahar üretimi için 4-5 hafta sonra dikim büyüklüğüne gelirler. Fide ile yetiştiricilik yapıldığında bir dönüm için gerekli tohum miktarı 20-30 g iken, tarlaya doğrudan ekim yapıldığında bu miktar 85-140 g'ya çıkmaktadır. Bitkilere verilecek dikim aralıkları, 75-100 cm ve sıra üzeri 50-75 cm'dir. Erkenci çeşitler geçici çeşitlerden daha küçük bitkiler meydana getirdiklerinden daha sık aralıklarla dikilmelidir.

HASAT

Brokkolide hasat, çiçek tomurcukları açmadan önce yapılmalıdır. Şayet tomurcukları açmaya ve sarı çiçek petalleri görülmeye başlarsa başlar aşırı olgunlaşmış ve pazar kalitesini kaybetmiş demektir. Ortadaki ana başın kesilmesi ile birlikte yan taraftaki sürgünler büyümeye devam ederek daha küçük başlar oluştururlar. Hasat 2-3 günde bir olmak üzere bir vegetasyon döneminde 4-6 kez yapılır.